

Evaluating the Effects of Imitating Western Lifestyles from the Perspective of Ayatollah Khamenei

Mohsen Fattahi Ardakani¹ ; Seyed Mohammad Taha Mir Shamsi² ;
Mohammad Javad Alizadeh Jolgepour³

1. Assistant Professor, Department of Islamic Studies, Farhangian University, Yazd, Iran, (Corresponding Author),

fattahi@cfu.ac.ir

2. Bachelor's Student, Theology and Islamic Studies, Farhangian University, Yazd, Iran, smtahamirshamsi@gmail.com

3. Bachelor's Student, Guidance and Counseling, Farhangian University, Yazd, Iran, Alizadehmuhammad5@gmail.com

Review Article

Abstract

In the era of globalization and extensive communications, modelling different cultures and lifestyles is inevitable. However, merely imitating a particular culture, especially when it conflicts with religious and national values and beliefs, can have many negative effects. One of the most important cultural challenges in Islamic societies is modelling the West-imitating lifestyle. This phenomenon, which is often seen as a threat to Islamic identity, has various dimensions, so it requires careful and comprehensive examination. The purpose of the present research is to examine this issue and evaluate and analyze Ayatollah Khamenei's Qur'anic references in this regard. This research is descriptive-analytical in terms of its practical goal, and it has been prepared using documentary methods and library resources. The most important findings of this article are the explanation of the fundamental difference between the principles of Islamic and Western lifestyle modeling, along with the evaluation of the Qur'anic documentation of the leader's statements on various occasions about modeling the Western lifestyle and its destructive effects in areas such as individual and collective ethics, family, science and technology, culture, politics, economics, and the environment.

From the viewpoint of the Supreme Leader of the Revolution, the fundamental difference between the principles of the Islamic lifestyle is based on the religious and cultural traditions of Islam and is completely opposite to the lifestyle that imitates the West based on values commensurate with secularism. Unlike modeling the Western lifestyle, the Islamic lifestyle presents individuals with specific and clear models based on Islamic and human values. In addition to individual dimensions, these models also act as social models and inject the values, behaviors, and attitudes desired by Islam into society. In other words, in the Islamic lifestyle, modeling is an active and purposeful process that takes place with the aim of human growth and perfection. In contrast, the Western lifestyle offers a wide range of models that are often based on material criteria, fame, power, and pleasure-seeking. These models, due to the influence of mass media and advertising, spread rapidly among young people and adolescents and act as alternative models for Islamic models. Modeling this style can lead to the promotion of individualism, consumerism, disrespect for moral values, and ultimately, the weakening of the foundations of the family and society. Accordingly, the Supreme Leader of the Revolution, considering that he is at the forefront of the Islamic society's governance and considering the duties of leadership in the principles of the constitution and the supervisory dimension and evaluation of the performance of the three branches of government and the direction of the Islamic society and nation, has always warned the people and officials about the effects of modeling such a style on various occasions with his Qur'anic references and analyses, and has introduced this modeling as an aggressive and destructive culture. Therefore, strengthening role model following Islamic models is one of the most important solutions to counter imitation from the West and preserve Islamic identity.

KEYWORDS: Lifestyle, Western lifestyle, Islamic lifestyle, Ayatollah Khamenei, Qur'anic Evaluation.

Received: 2024-04-07 | Received in revised from: 2024-10-31 | Accepted: 2024-12-28 | Published online: 2024-09-22

◆ How to cite: Fattahi Ardakani, Mohsen, Mir Shamsi, Seyed Mohammad Taha, Alizadeh Jolgepour, Mohammad Javad(1403SH): "Evaluating the Effects of Imitating Western Lifestyles from the Perspective of Ayatollah Khamenei", *quran and social sciences*, 4(15), p140-141, 10.22034/arq.2024.212251

©The Author(s). Article type: Review Article Published by: University of Holy Quran Sciences and Education

arq.quran.ac.ir

ارزیابی آثار تقلید از سبک زندگی غربی از منظر آیت الله خامنه‌ای

محسن فتاحی اردکانی^۱، سید محمد طاها میرشمسی^۲، محمد جواد علیزاده جلگه پور^۳

۱. استادیار، گروه معارف اسلامی، دانشگاه فرهنگیان، یزد، ایران، (نویسنده مسئول)، fattahi@cfu.ac.ir

۲. دانشجوی کارشناسی، الهیات و معارف اسلامی، دانشگاه فرهنگیان، یزد، ایران، smtahamirshamsi@gmail.com

۳. دانشجوی کارشناسی، راهنمایی و مشاوره، دانشگاه فرهنگیان، یزد، ایران، Alizadehmuhammad5@gmail.com

مروری

چکیده

در عصر جهانی شدن و ارتباطات گسترده، الگوپذیری از فرهنگ‌ها و سبک‌های زندگی مختلف امری اجتناب‌ناپذیر است؛ اما الگوپذیری صرفاً تقلیدی از یک فرهنگ خاص، به‌ویژه زمانی که با ارزش‌ها و اعتقادات دینی و ملی مغایرت داشته باشد، می‌تواند آثار منفی بسیاری به همراه داشته باشد. یکی از مهم‌ترین چالش‌های فرهنگی در جوامع اسلامی، الگوپذیری از سبک زندگی تقلیدی از غرب است. این پدیده که در بسیاری از موارد به‌عنوان یک تهدید برای هویت اسلامی تلقی می‌شود، دارای ابعاد مختلف و نیازمند بررسی دقیق و همه‌جانبه است. هدف از پژوهش پیش رو بررسی این موضوع و ارزیابی و تحلیل مستندات قرآنی آیت‌الله خامنه‌ای از این ابعاد بود. این تحقیق توصیفی - تحلیلی از حیث هدف کاربردی و با روش اسنادی و منابع کتابخانه‌ای است. مهم‌ترین یافته‌های این نوشتار، تبیین تفاوت بنیادین میان مبانی الگوپذیری سبک زندگی اسلامی و غربی، همراه با ارزیابی مستندات قرآنی بیانات رهبری در مناسبت‌های مختلف درباره الگوپذیری از سبک زندگی غربی و آثار مخرب آن در حوزه‌هایی مانند اخلاق فردی و جمعی، خانواده، علم و فناوری، فرهنگ، سیاست، اقتصاد و محیط‌زیست بود.

کلیدواژه‌ها: سبک زندگی، سبک زندگی غربی، سبک زندگی اسلامی، آیت‌الله خامنه‌ای، ارزیابی قرآنی.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۱/۱۹ | تاریخ اصلاح: ۱۴۰۳/۰۸/۱۰ | تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۰/۰۸ | تاریخ انتشار آنلاین: ۱۴۰۳/۰۷/۰۱

◆ استناد به این مقاله: فتاحی اردکانی، محسن؛ میرشمسی، سید محمد طه؛ علیزاده جلگه پور، محمد جواد (۱۴۰۳): «ارزیابی آثار تقلید از سبک زندگی غربی از منظر آیت الله خامنه‌ای»، *قرآن و علوم اجتماعی*، ۴(۱۵)، ۱۴۱-۱۴۰، 10.22034/arq.2024.212251

© نویسندگان نوع مقاله: مروری ناشر: دانشگاه علوم و معارف قرآن کریم

۱. مقدمه

سبک زندگی از موضوعات نوظهور در مطالعات اجتماعی و ظاهراً نخستین بار آلفرد آدلر ۱ در سال ۱۹۲۹ میلادی اصطلاح «سبک زندگی» را برای اشاره به شخصیت اصلی فرد که در دوران کودکی شکل گرفته و در بزرگسالی نیز واکنش‌ها و رفتار او را کنترل می‌کند، به کار برده است (باینگانی و همکاران، ۱۳۹۲: ۶۴). در آغاز این مفهوم به‌عنوان معرف موقعیت و پایگاه اجتماعی افراد تلقی شد (همان: ۶۵). سبک زندگی مجموعه‌ای از ارزش‌ها، طرز تلقی‌ها و سلیقه‌هاست که اغلب میان یک جمع ظهور می‌کند و شماری از افراد را صاحب نوعی سبک زندگی مشترک ساخته (مهدی زاده، ۱۳۹۰: ۵۷) و به آن‌ها هویتی ویژه می‌بخشد (مهدوی کنی، ۱۳۸۷: ۴۶) و غیر از برآورده ساختن نیازهای انسان، روایت خاصی را هم که او برای هویت شخصی‌اش برمی‌گزیند، در برابر دیگران مجسم می‌سازد (شریفی و همکاران، ۱۳۹۱: ۲۷)؛ بنابراین سبک زندگی نمایانگر بخش عملی زندگی و زاینده انتخاب‌گری انسان است (فاضلی، ۱۳۸۲: ۵۷) و یکی از راهکارهای شناخت خودی از بیگانه نیز است؛ زیرا سبب تمایز افراد همسو و غیرهمسو از یکدیگر است (شایگان، ۱۳۸۴: ۱۴) و با توجه به اینکه هویتی خاص به افراد و گروه‌ها می‌بخشد، می‌تواند در وحدت بخشی به افراد جامعه مؤثر باشد (توسلی، ۱۳۷۳: ۶۲). علاوه بر این راهی برای تعریف ارزش‌ها، نگرش‌ها و رفتارهای افراد است که اهمیت آن برای تحلیل‌های اجتماعی روزبه‌روز افزایش پیدا کرده است (آجیلی و بیگی، ۱۳۹۲: ۱۳)؛ از همین رو تعلیم و تربیت نمی‌تواند و نباید تربیت‌شدگانی را فراهم آورد که قادر به مشارکت و ایفای نقش در زندگی اجتماعی خود نیستند (صفار هرنندی، ۱۳۸۹: ۲۱)؛ زیرا بروز فلسفه تعلیم و تربیت در رفتارها متبلور می‌شود و رفتارها انعکاس‌دهنده سبک زندگی هستند (فاضل قانع، ۱۳۹۱: ۱۹). در فلسفه تعلیم و تربیت نقش مردم در تعیین سرنوشت، اهمیت ویژه مشارکت مردم را مشخص می‌سازد (شریعتی، ۱۳۹۲: ۲۶) بر همین اساس مقام معظم رهبری درباره ارتباط

بین رفتارهای اجتماعی و سبک زندگی می‌فرمایند: «رفتار اجتماعی و سبک زندگی، تابع تفسیرهای ما از زندگی است؛ هدف زندگی چیست؟ هر هدفی که ما برای زندگی معین کنیم، برای خودمان ترسیم کنیم، به‌طور طبیعی متناسب با خود، یک سبک زندگی به ما پیشنهاد می‌شود» (بیانات در دیدار جوانان استان خراسان شمالی، ۱۳۹۱/۰۷/۲۳).

درباره سبک زندگی در ایران و پس از انقلاب اسلامی، با توجه به تنوع فرهنگی و اجتماعی بسیار جامعه ایرانی، با پایان جنگ تحمیلی کم‌کم شاهد تأثیرپذیری مردم از جریان‌های جهانی و تحولات بین‌المللی بوده و به تدریج با نفوذ بر سبک زندگی مردم، باعث ظهور شیوه‌های زندگی جدید شده است (باینگانی و همکاران، ۱۳۹۲: ۵۹)؛ از این رو طراحی مدل مفهومی سبک زندگی و تبیین آثار مخرب سبک زندگی تقلیدی از غرب به‌عنوان یک نقشه راه و دکتترین پیش روی همه ارگان‌ها و آحاد جامعه اسلامی با توجه به شناخت دقیق مقام معظم رهبری از مسائل کشور و بُعد نظارتی و ارزیابی ایشان نسبت به قوای کشور و جهت‌گیری جامعه ضروری است. با توجه به تعبیر مقام معظم رهبری مبنی بر اینکه مسئله فرهنگ و تعلیم و تربیت، مسئله اول در نظام ما است (بیانات رهبری در دیدار وزیر و معاونان وزارت آموزش و پرورش ۱۳۶۸/۰۳/۲۶) غفلت و عدم آسیب‌شناسی نسبت به مسائل تربیتی و سبک زندگی، همان‌گونه که امام خمینی در وصیت‌نامه الهی سیاسی خویش نیز اشاره کرده‌اند غفلت از مسئله تعلیم و تربیت و دوری از برنامه‌های اسلامی، عمده ضربات مهلک را در نیم‌قرن اخیر به اسلام و ایران زده (امام خمینی، ۱۳۷۸، ۲۱: ۴۲۹) و در آینده نیز این خطر همواره وجود خواهد داشت، لذا تبیین نقاط آسیب‌پذیر در جامعه و بررسی آثار ترویج سبک زندگی غربی که به‌صورت خواسته یا ناخواسته آداب و سنت‌های رفتاری و تعاملات انسانی را هدف قرار می‌دهد، از دیدگاه رهبری به‌عنوان یک متفکر مسلمان و چه در هیئت رهبر یک نظام سیاسی بعد از امام خمینی (ره) و بُعد نظارتی و اطلاعاتی ایشان نسبت به مسائل فرهنگی و جهت‌گیری جامعه ضروری است.

درباره پیشینه نوشتار پیش رو، سوابقی که مرتبط با موضوع پژوهش بود مورد تتبع و بررسی قرار گرفت که در ادامه به آن‌ها اشاره می‌شود:

مهدی زاده (۱۳۹۰) در پژوهش خود با عنوان «سبک زندگی» به این نتیجه دست‌یافته که در دانش سبک زندگی که خاستگاه غربی دارد، نتیجه‌ای جز شاخصه‌های کمی و ملموس که همان الگوی مصرفی باشد، نیست. نتیجه پژوهش اسکندرلو (۱۳۹۹) تحت عنوان «سبک زندگی اسلامی و غربی؛ مبانی و رویکردها» این بود که در فرهنگ اسلام حیات و انسان، ارزش‌والایی دارد درحالی که یکی از رویکردهای سبک زندگی غربی لذت‌گرایی محض است. نتیجه اثر پژوهشی دبیر خانی (۱۳۹۴) با عنوان «سبک زندگی اسلامی و غربی؛ مبانی و رویکردها» این بود که زن در اسلام از آزادی و اراده کامل در تعیین سرنوشت خویش برخوردار است ولی در سبک زندگی غرب مهم‌ترین عامل فروپاشی خانواده، از بین رفتن عاطفه، محبت و پشت کردن به مسائل دینی و معنوی است. پژوهش همتی فاخر (۱۳۹۲) تحت عنوان «بررسی سبک زندگی اسلامی و غربی» بیانگر این بود که در جامعه امروز ما، نسل شیفته سبک زندگی غربی، در صورت ارائه سبک زندگی دینی و معرفی الگو به او، مطمئناً مجذوبش خواهد شد؛ زیرا این سبک به فطرت نزدیک‌تر است. یافته‌های حسن‌زاده (۱۳۹۹) در پژوهشی با «هدف‌نگاهی هستی‌شناسانه به سبک زندگی اسلامی در اندیشه مقام معظم رهبری» این بود که در اندیشه رهبری تحقق سبک زندگی اسلامی بدون توجه به مؤلفه‌های دیگر، ممکن نیست از این رو به تبیین مؤلفه‌هایی مانند خودشناسی، عقل، استقلال فرهنگی، تبیین‌گری، تشکیل جامعه اسلامی، پیشرفت اسلامی، تمدن اسلامی، دفاع، عدالت اجتماعی، الگوپذیری و بعضی از فضائل اخلاقی نظیر رحم، تعصب به اقتصاد ملی، قوت نفس، امانت‌داری، استقامت، صداقت و نیز پرهیز از رذایلی نظیر اسراف، اشرافی‌تری، تقلید محوری؛ که در تحقق اضلاع سبک زندگی اسلامی دخیل‌اند، پرداخته است. بدیهی است سبک زندگی اسلامی با این مفاهیم، ارتباطی وجود شناختی دارد.

نتایج به دست آمده از کرمی و صادقی مقدم (۱۳۹۵) در پژوهش «جایگاه سبک زندگی اسلامی از دیدگاه مقام معظم رهبری» این بود که کشور ما باید بتواند با توجه خاص به اسلام و به کارگیری دستورات نورانی اش، سبک خاصی را در زندگی داشته و مانعی در برابر سبک‌های انحرافی و غربی باشد و بر اساس شیوه‌ای اسلامی، ایرانی و بومی، بتوان تمدن نوین اسلامی را به عنوان الگوی دیگر کشورها ایجاد نمود. «مؤلفه‌های سبک زندگی دینی از دیدگاه رهبری» اثر امینی و حلال خور (۱۳۹۴)؛ اصلی‌ترین مؤلفه‌ها را در پنج حوزه اندیشه، خلاقیت فردی، خانواده، خلاقیت اجتماعی و کسب و کار دسته‌بندی کرده بودند. احمدی در کتاب «سبک زندگی اسلامی در اندیشه مقام معظم رهبری» (۱۳۹۴) ضمن مروری بر نظرات جامعه‌شناسان در خصوص سبک زندگی، کلیه آثار مکتوب و شفاهی ۲۳ ساله مقام معظم رهبری از سال ۱۳۶۸ تا اوایل سال ۱۳۹۱ بررسی و وجوه تشابه و تمایز گفتمان‌های سبک زندگی میان جامعه‌شناسان و مقام معظم رهبری تبیین شده است.

در میان پژوهش‌های صورت گرفته، تبیین جنبه‌های فردی سبک زندگی در پژوهش حسن‌زاده (۱۳۹۹) نسبت به سایر پژوهش‌ها بیشتر مشهود بود، اما امینی و حلال خور (۱۳۹۴) نه تنها حیطه فردی بلکه خانواده و اجتماع را نیز بررسی کرده بودند. پژوهش استادی و نبوی (۱۳۹۷)، کرمی و صادقی مقدم (۱۳۹۵) دیدگاه‌های رهبری را از منظر قرآن و نماز بررسی کرده و نتایج مشابهی داشت، مقاله احمدی و ذوالفقاری (۱۳۹۸) و کتاب احمدی (۱۳۹۴) نیز تفاوت فاحشی با سایر پژوهش‌ها داشت. از دیگر پژوهش‌ها، می‌توان به آثاری از کاویانی (۱۳۹۱)، فاضل قانع (۱۳۹۲)، شالچی (۱۳۸۴)، ایروانی و جلالیان اکبر نیا (۱۳۹۲) اشاره نمود؛ نهایتاً تمامی پژوهش‌ها در نوع خود شایسته تقدیر بود؛ اما در این نوشتار با توجه به تأکید «سبک زندگی» در توصیه هفتم بیانیه گام دوم انقلاب و با در نظر گرفتن اینکه در این توصیه مانند بندهای قبل، شرح مفصلی از سوی مقام معظم رهبری ارائه نشده، بلکه تنها به زیان‌های جبران‌ناپذیر ترویج سبک زندگی غربی و لزوم مقابله جهادی، همه‌جانبه و هوشمندانه اشاره شده، اولاً آثار

سبک زندگی تقلیدی از غرب از دیدگاه ایشان و ثانیاً ارزیابی قرآنی ایشان به مناسبت‌های مختلف از این آثار مورد بررسی قرار گرفته است، چیزی که در آثار و پژوهش‌های دیگر لااقل می‌توان اذعان نمود که کمتر مورد توجه بوده است؛ لذا در این مقاله سعی شده تمامی ارزیابی‌های قرآنی ایشان نسبت به سبک زندگی غربی و آثار سبک زندگی تقلیدی از غرب مورد بررسی قرار گیرد. در همین راستا دو سؤال مطرح می‌شود که عبارت است از: ۱. آثار الگوپذیری از سبک زندگی تقلیدی از غرب از دیدگاه آیت‌الله خامنه‌ای چیست؟ (چیستی)؛ ۲. ارزیابی و تحلیل‌های قرآنی ایشان از این آثار چگونه است؟ (چگونگی).

۲. مفهوم شناسی

سبک زندگی: در مورد «سبک زندگی» با تعاریف گوناگونی روبرو هستیم. میشل سوبل شاید اولین کسی است که گسترده‌ترین متن درباره سبک زندگی را نوشته بر این باور است که تقریباً هیچ توافق تجربی یا مفهومی درباره اینکه چه چیزی سازنده سبک زندگی است، وجود ندارد (رضایی اصفهانی، ۱۳۹۶: ۲۰). سبک زندگی به مجموعه رفتارها، مدل‌ها و الگوهای کنش‌های فرد اطلاق می‌شود که معطوف به ابعاد هنجاری، رفتاری و معنایی زندگی اجتماعی او باشد و نشان‌دهنده کم و کیف نظام باورها و کنش‌ها و واکنش‌های فرد و جامعه است (آجیلی و بیگی، ۱۳۹۲: ۸۸). همچنین می‌تواند دربرگیرنده بینش‌ها (ادراکات، اعتقادات و جهان‌بینی) و گرایش‌ها (ارزش‌ها و ترجیحات) و... باشد که رفتارهایی، درونی و ذهنی‌اند (باینگانی و همکاران، ۱۳۹۲: ۱۴). سبک زندگی معنایی اخصّ از زندگی دارد. سبک مترادف «سیره» در زبان عربی به معنای طریقه، هیئت، حالت است (طریحی، ۱۳۷۵، ۳: ۳۴۰) حالتی که انسان یا غیر انسان بر آن حالت است، اعم از اینکه غریزی باشد یا اکتسابی (راغب اصفهانی، ۱۴۱۲ ق: ۴۳۳). شهید مطهری نیز «سیره» را نوع و سبک رفتار معرفی کرده است (مطهری، ۱۳۷۶، ۱۶: ۵۰). سبک زندگی در کلام رهبری به «شیوه‌ی زیستن»، «رفتار اجتماعی» (بیانات در دیدار جوانان استان خراسان شمالی، ۱۳۹۱/۰۷/۲۳)

«عادات زندگی» و «روش‌های زندگی» نیز تعبیر شده است (بیانات در دیدار ائمه جمعه سراسر کشور، ۱۴/۱۰/۱۳۹۴) بنابراین از نگاه رهبری سبک زندگی به معنای شیوه‌ها، رفتارها، عادت‌ها و روش‌هایی است که بر «چگونگی مشی زندگی» (بیانات در دیدار اعضای ستادهای برگزاری کنگره شهدای استان‌های کهگیلویه و بویراحمد و خراسان شمالی، ۰۵/۰۷/۱۳۹۵) در جامعه تأثیرگذار است. سبک زندگی غربی: استنباط از بیانات رهبری این است که دو سبک کلی برای زندگی می‌توان تعریف نمود: سبک زندگی غیرتوحیدی که در آن تعالیم مکاتب مادی در صدر و مفاهیم مصرف‌گرایی، لذت‌گرایی و عرفی بودن دین حاکم است و سبک زندگی توحیدی که در آن دستورات الهی در صدر بوده و سیاست، فرهنگ و اقتصاد از این مفاهیم تأثیر می‌پذیرد (بیانات در دیدار جوانان استان خراسان شمالی، ۲۳/۰۷/۱۳۹۱) از نظر رهبری سبک زندگی دینی در حقیقت همان «عقل معاش» است (همان) و در حقیقت «نرم‌افزار تمدن اسلامی» است (همان). از نگاه رهبری نفوذ و ترویج الگوپذیری از سبک زندگی غربی، سوق دادن کشور به سمت ارتجاع است (سخنرانی رهبری در مراسم سی و سومین سالگرد رحلت امام، ۱۴/۰۳/۱۴۰۱) از این رو ایشان در بیانیه گام دوم انقلاب تأکید دارند که الگوپذیری از چنین سبکی، زیان‌های جبران‌ناپذیر اخلاقی، اقتصادی، دینی و سیاسی را به دنبال داشته و مقابله با آن، جهادی همه‌جانبه و هوشمندانه را به‌خصوص از سوی جوانان می‌طلبد (نگاهی به کلید واژه مهم پیام «گام دوم انقلاب، ۲۴/۱۱/۱۳۹۷) و بر همین اساس با تمسک به آیه «وَإِنْ تُطِغْ أَكْثَرُ مَنْ فِي الْأَرْضِ يَضِلُّوكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ» (انعام: ۱۱۶) معتقدند نباید دنباله‌روی فکر رایج در دنیای جهل و خرافه بود (بیانات در دیدار جمعی از بانوان برگزیده کشور، ۳۰/۰۱/۱۳۹۳).

۳. سبک زندگی صحیح و عدم تقلید از غرب؛ عامل تداوم انقلاب

آیت‌الله خامنه‌ای مدت‌ها پیش از انقلاب یعنی در سال‌های ۵۱ تا ۵۲ بر این باور بودند که اصل تجدید انقلاب، اصلی ضروری و اساسی در انقلاب اسلامی

است که در صورت عدم وجود این اصل حتی در انقلاب‌های دیگر، آن انقلاب، انقلاب کاملی نیست؛ زیرا عناصر ضد اسلامی مترصد دگرگونی وضع جامعه انقلابی، پایداری اصول و توقف یا کندی حرکت آن به سوی تعالی و تکامل هستند، بر همین اساس ایشان به انقلاب مجدد و انقلاب بعد از انقلاب معتقد بوده، آن را مهم‌ترین مظهر امر به معروف می‌دانند (خامنه‌ای، ۱۳۹۶: ۲۶۹ - ۲۷۲) و لذا تلاش عملی و جهاد تبیین برای آگاهی مردم برای تحقق این اصل از نگاه ایشان امری ضروری است. ایشان معتقدند تداوم انقلاب متکی به مردم و ایمان آن‌ها و متکی به همان عاملی است که به وجود آورنده اصل این نظام است (بیانات در دیدار اعضای شورای هماهنگی تبلیغات اسلامی، ۱۳۸۸/۱۰/۲۹)؛ بنابراین یکی از عوامل اساسی تداوم انقلاب اسلامی از نگاه ایشان، استقلال فرهنگی و رواج سبک زندگی صحیح دینی در بین آحاد مردم و رهایی و پیراستگی از الگوپذیری از سبک زندگی تقلیدی از غرب و ترویج ارزش‌های والای اخلاقی اسلام در جامعه است. به اعتقاد رهبری استقلال فرهنگی، از هر استقلال دیگری اعم از استقلال داخلی، استقلال منطقه‌ای، استقلال جهانی و بین‌المللی، مهم‌تر و تقلید از غرب و بیگانگی در سبک زندگی، درست نقطه مقابل استقلال فرهنگی است (بیانات در مراسم بیست و هفتمین سالگرد رحلت امام خمینی، ۱۳۹۵/۰۳/۱۴).

با توجه به اینکه سبک زندگی فرایندی متشکل از ارزش‌ها، باورها، هنجارها و الگوهای رفتاری بوده و در طول زمان شکل می‌گیرد و تأثیرگذار بر همه ابعاد زندگی فردی و اجتماعی بوده و در شکل‌گیری هویت جمعی، انسجام اجتماعی و در نهایت، سرنوشت انقلاب‌ها نقش بسیار مهمی ایفا می‌کند. وقتی سبک زندگی مردم با اهداف و آرمان‌های انقلاب همسو می‌شود، یک هویت جمعی قوی ایجاد می‌شود. این هویت مشترک، مردم را به هم پیوند داده و احساس تعلق و مسئولیت‌پذیری نسبت به انقلاب را در آن‌ها تقویت می‌کند و در نتیجه به مردم توانایی مقاومت در برابر تهدیدات را داده و یک سیستم دفاعی قوی در برابر نفوذ فرهنگ‌های بیگانه و ارزش‌های مخالف انقلاب ایجاد می‌کند. انقلاب‌ها معمولاً با آرمان‌ها و انگیزه‌هایی قوی آغاز می‌شوند؛ اما حفظ این انگیزه‌ها

در درازمدت، نیازمند یک سبک زندگی است که این انگیزه‌ها را تغذیه کند و به مردم یادآوری کند که چرا برای انقلاب مبارزه می‌کنند. برای تداوم انقلاب، لازم است که ارزش‌های مثبت و سازنده از جمله عدالت، آزادی، برابری، همکاری، همبستگی و از همه مهم‌تر استقلال فرهنگی در جامعه ترویج شود. انقلاب‌ها معمولاً با تغییرات بنیادین همراه هستند. آنچه برای تداوم انقلاب ضروری است تطابق سبک زندگی مردم با شرایط جدید است. این تطابق باید به گونه‌ای باشد که از ارزش‌های اصلی انقلاب دور نشود و درعین حال، پاسخگوی نیازهای جدید جامعه باشد؛ بنابراین سبک زندگی، یک ابزار قدرتمند برای تداوم انقلاب‌ها است؛ اما مدیریت این ابزار، نیازمند شناخت عمیق از پیچیدگی‌های جامعه و استفاده از ابزارهای مختلف فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی است. البته در نگاه رهبری جوانان برای تداوم انقلاب در میان آحاد و اقشار مختلف مردم، جایگاه خاصی دارند، به اعتقاد رهبری اگر نسل جوان نبود و نمی‌خواست و اقدام نمی‌کرد، حرکت انقلاب متوقف می‌شد چه آنکه جوانان پیشران حرکت انقلاب هستند (بیانات در دیدار بسیجیان، ۱۳۹۵/۰۹/۰۳) تأکید رهبری در مناسبت‌های مختلف نسبت به جوانان و ترسیم دقیق مبانی سبک زندگی غربی و اسلامی برای آنان، بیانگر این است که رهبری انقلاب با امید و اعتماد به جوانان به آینده انقلاب و تداوم آن ایمان و باور راسخ داشته و دارند.

۴. تفاوت بنیادین مبانی سبک زندگی غربی و اسلامی

تفاوت‌های چشمگیری میان این دو سبک وجود دارد. در سبک زندگی غربی وضع موجود؛ اما در سبک زندگی اسلامی، سبک مطلوب ترسیم می‌گردد. سبک زندگی غربی در حقیقت گزارشی است ولی سبک زندگی اسلامی به انسان سفارش می‌کند تا چگونه به زندگی مطلوب برسد. نگاه سبک زندگی غربی بیشتر در عرصه مادیات متجلی است اما سبک زندگی اسلامی در مورد دنیا، برزخ و قیامت است. در سبک زندگی غربی مهم‌ترین منبع عرف و عادات مردم است اما در سبک زندگی اسلامی وحی، عقل، قرآن علم و عرف است

(رضایی اصفهانی، ۱۳۹۶: ۳۲). از نگاه رهبری بنیان‌های سبک زندگی اسلامی مبتنی بر سنت‌های دینی و فرهنگی اسلام است و بر مباحثی مانند دخالت دین در مسائل اجتماعی (دیدار اعضای مجلس خبرگان رهبری با رهبر انقلاب، ۱۴۰۱/۱۲/۰۴) تأکید بر اهمیت و جایگاه زن و خانواده با توجه به آیات ۱۱ و ۱۲ سوره تحریم (بیانات در دیدار شرکت کنندگان در اجلاس جهانی، ۰۴/۲۱/۱۳۹۱؛ بیانات در دیدار جمعی از بانوان نخبه، ۰۳/۰۱/۱۳۹۰) اهمیت سوق دادن مردم به سوی جامعه متفکر با تأکید بر آیات بقره: ۱۶۴؛ رعد: ۳ و ۴؛ نحل: ۱۱ و ۱۲ و ۶۷ و ۶۹؛ عنکبوت: ۳۵؛ روم: ۲۱ و ۲۴ و ۲۸؛ جاثیه: ۵ و ۱۳؛ یونس: ۲۴؛ زمر: ۴۲؛ یاسین: ۶۸؛ نساء: ۸۲؛ محمد: ۲۴ (بیانات در نخستین نشست اندیشه‌های راهبری، ۱۳۸۹/۰۹/۱۰) عدالت اقتصادی با توجه به آیه ۷ سوره حشر (بیانات در دیدار با رئیس‌جمهور و اعضای هیات دولت، ۱۳۸۵/۰۶/۰۶؛ بیانات در دیدار با رئیس‌جمهور و اعضای هیات دولت، ۱۳۸۹/۰۹/۱۰) اخلاق علمی و آمیزش علم و معنویت (بیانات در دیدار اساتید و دانشجویان دانشگاه امام صادق (ع)، ۱۳۸۴/۱۰/۲۹) رأی مردم در شیوه سیاسی حکومت و اداره کشور اعم از اصل نظام اسلامی؛ قانون اساسی؛ مدیریت‌های اساسی کشور (بیانات در مراسم دوازدهمین سالگرد رحلت امام خمینی، ۱۳۸۰/۰۳/۱۴؛ و بیانات در مراسم تفیذ دهمین دوره ریاست جمهوری، ۱۳۸۸/۰۵/۱۲) و... استوار است. ولی الگوپذیری از سبک زندگی غربی، متناسب با ارزش‌های سکولار و لیبرال خویش، مبتنی به رفتارها و باورهای مانند اومانیسیم و انسان‌محوری (بیانات در دیدار دانشجویان دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۸۶/۰۲/۲۵) گسترش مادیت و فردگرایی (دیدار هیات امنای و اعضای فرهنگستان با رهبر انقلاب، ۱۳۷۲/۰۸/۲۴؛ سخنرانی تلویزیونی رهبر انقلاب به مناسبت ولادت امام زمان، ۱۳۹۹/۰۱/۲۱) سطحی‌نگری (بیانات در دیدار جوانان استان خراسان شمالی، ۱۳۹۱/۰۷/۲۳) بی‌توجهی به فطرت الهی (دیدار جمعی زیادی از بانوان طلبه و مربی و مبلغ اسلامی با رهبر انقلاب، ۱۳۷۴/۰۹/۱۶) و... است. از نگاه رهبری باورها و رفتارها، روی یکدیگر تأثیر متقابل دارند. ایشان با تمسک به آیه «ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ أَصَاؤُا السُّوَاىَ أَنْ كَذَّبُوا

بِآيَاتِ اللَّهِ وَكُنُوا بِهَا يَسْتَهْزِئُونَ» (روم: ۱۰) معتقدند «عمل بد، به تغییر باورها منتهی می‌شود» (بیانات در دیدار اعضای شورای عالی انقلاب فرهنگی، ۱۳۹۰/۰۳/۲۳) حتی استمرار و تکرار عمل، باعث می‌شود ادراکات عقلی به قلب رسیده، تبدیل به ایمان و باور گردد (امام خمینی، ۱۳۹۱: ۹۰) ایمان و باور قلبی نیز همین تأثیر را دارد. «ایمان، انسان را می‌کشاند و به عمل صالح دلالت می‌کند... عمل صالح هم انسان را به ایمان دلالت می‌کند» (بیانات در دیدار رئیس جمهور و اعضای هیأت دولت، ۱۳۸۳/۰۸/۲۰) «مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ...» (فاطر: ۱۰) منظور از «الْكَلِمُ الطَّيِّبُ» عقاید حَقّ است و با توجه به «الْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ»، عمل در اعتقاد و باور تأثیرگذار و هرچه قدر عمل تکرار شود، اعتقاد راسخ‌تر، روشن‌تر و در تأثیرش قوی‌تر است (طباطبایی، ۱۳۸۸، ۱۷: ۲۹) بنابراین سبک زندگی و مبانی آن در تغییر نگرش‌ها و باورها، تأثیر متقابل بر یکدیگر دارند.

۵. بررسی مقایسه‌ای امتیازات سبک زندگی اسلامی بر سبک زندگی غربی

سبک زندگی اسلامی ویژگی‌هایی مانند توحید محوری، تکریم انسان، تکلیف محوری، برخورداری از الگوهای کامل و ... دارد که در ادامه به بررسی و تحلیل آن‌ها می‌پردازیم.

الف) توحید محوری در مقابل شرک

توحید مهم‌ترین اصل اعتقادی اسلام و به خاطر اهمیتش در سبک زندگی اسلامی جایگاه ممتازی داشته و همه معارف دینی به نوعی به موضوع توحید برمی‌گردد (اسماعیلی، ۱۳۹۷: ۹۷). طبق این اصل از دیدگاه رهبری مردم همواره از شرک و مصادیقش مانند دوگانه‌پرستی و تثلیث که در سبک زندگی تقلیدی از غرب نمود بیشتری داشته و از اساسی‌ترین مؤلفه‌ها و بنیان‌های آن بوده، بر حذر است. از دیدگاه ایشان، آیه «هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيَّمِنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ» (حشر: ۲۳) مؤید

همین موضوع است (بیانات در دیدار با کارگزاران نظام، ۱۳۷۹/۰۹/۱۲) از نظر ایشان یکی از براهین عقلی اثبات توحید این است که تمام پدیده‌های جهان از کهکشان تا سلول‌های کوچک، همگی ساخته و پرداخته یک فکر، اندیشه، تدبیر و قدرت است و تصادفاً به وجود نیامده است و هر ذهن سالم و صاحب تفکری آن را می‌پذیرد. (همان) مطابق آیات قرآن شرک از بزرگ‌ترین گناهان کبیره نابخشدنی «إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ افْتَرَىٰ إِثْمًا عَظِيمًا» (نساء: ۴۸) و ظلم بزرگ بوده «وَإِذْ قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ وَهُوَ يَعِظُهُ يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ» (لقمان: ۱۳) که باید از آن دوری کرد. کفر و شرک از مهم‌ترین ردایل اعتقادی بشمار می‌آید. قرآن شرک را ضد ارزش و موجب عذاب می‌داند. (احزاب: ۷۳) شرک در حقیقت با ایمان و ادعای وحدانیت ناسازگار بوده و مصداق بارزش را در سبک زندگی غرب به شکل تلیث و ثنویت نشان داده است. در نگاه رهبری توحید رکن اصلی بینش اسلامی است که بر اساس آن زندگی، نظام و حکومت را می‌توان راه انداخت (بیانات در دیدار با کارگزاران نظام، ۱۳۷۹/۰۹/۱۲). در نگاه ایشان اندیشه توحیدی است که سبب شده تا پیامبران زندگی و شیوه صحیح زندگی را برای انسان‌ها آماده کرده و آن را به میدان رشد و حرکت و تکامل تبدیل کنند (بیانات در دیدار کارگزاران نظام، ۱۳۸۴/۰۶/۱۱)؛ از دیدگاه ایشان توحید فقط یک امر ذهنی نیست؛ یک امر واقعی و یک نظام و دستورالعمل زندگی است. توحید است که به ما می‌گوید چگونه زندگی کنیم، در واقع در اندیشه رهبری هر چه انسان در خط توحید قدم گذارد از غرب‌زدگی و سبک غربی در امان است (بیانات در دیدار کارگزاران نظام، ۱۳۷۷/۰۴/۲۱)؛ از این رو لذا همان‌طور که توحید بر زندگی انسان اثر والایی دارد در مقابل، شرک و کفر اثر معکوس می‌گذارد؛ چنانچه ایشان فرمودند: «نظام زندگی شرک‌آلود بر جوامع اسلامی، پایه عملی توحید را در زندگی مسلمانان منهدم ساخته و آنان را دچار عبادت غیر خدا ساخته است» (پیام به کنگره عظیم حج، ۱۳۷۰/۰۳/۲۶).

ب) منزلت انسان در سبک زندگی اسلامی و غربی

از دیدگاه رهبری در سبک زندگی اسلامی، جایگاه انسان اهمیت ویژه‌ای دارد، مطابق آیه «أَلَمْ تَرَوْا أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَأَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعْمَهُ ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُنِيرٍ» (لقمان: ۲۰) همه آفرینش بر محور وجود انسان است؛ اما انسان محوری در سبک زندگی اسلامی با اومانيسم اروپای قرن ۱۸ و ۱۹ (بیانات در دیدار با کارگزاران نظام، ۱۳۷۹/۰۹/۱۲) و فلسفه‌های مادی غرب و پوزیتیویسم (بیانات در نخستین اندیشه‌های راهبردی، ۱۳۸۹/۰۹/۱۰) به کلی متفاوت است. به عبارت دیگر مطابق دیدگاه رهبری گرچه در اسلام و فلسفه‌های مادی غرب در هر دو، انسان محوری مطرح است ولی این یک انسان است، آن یک انسان دیگر؛ تعریف این دو انسان اصلاً یکی نیست؛ از این رو لذا محوریت انسان نیز در اسلام با محوریت انسان در مکاتب مادی به کلی متفاوت است. معیار انسان محوری در اسلام بدین معنی است که همه مسائل مورد بحث، اعم از عدالت، امنیت، رفاه و عبادت برای سعادت‌مندی فرد انسان است. مسئله سعادت و عقبی متعلق به فرد است؛ البته نه به این معنا که انسان از حال دیگران غافل باشد بلکه «مَنْ أَحْيَاهَا فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ جَمِيعًا» (روم: ۳۰)؛ ولی نهایتاً آن چیزی که از نگاه اسلام برای انسان مطرح و اهم است، نجات خودش است. نجات ما به این است که به وظایفمان عمل کنیم؛ که البته وظایف اجتماعی، استقرار عدالت، ایجاد حکومت حق، مبارزه با ظلم و فساد، این‌ها همه جزو مقدمات همان نجات است (بیانات در نخستین اندیشه‌های راهبردی، ۱۳۸۹/۰۹/۱۰).

ج) تکلیف محوری در مقابل هوا محوری

از دیگر مؤلفه‌های اساسی در اندیشه رهبری، توجه به مسئله تکلیف محوری در مقابل هوا محوری و اینکه سبک زندگی انسان مؤمن آن است که در هر شرایطی تنها تکلیف دینی خود را در نظر می‌گیرد و آن را ملاک رفتارش قرار می‌دهد؛ و از روی هوای نفس اقدام نمی‌کند: «يَا ذَاوُودُ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي

الأرضِ فَأَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوَى فَيُضِلَّكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّ الَّذِينَ يَضِلُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ بِمَا نَسُوا يَوْمَ الْحِسَابِ» (ص: ۲۶)؛ در حالی که در الگوپذیری از سبک غربی چنین ضوابط و قاعده‌های موثقی برای رسیدن به امیال و آمال هر فرد وجود ندارد و تأکید بیشتر آن‌ها وصول مقاصدشان به هر روش ممکن است که ثمره مشهود آن وجود ظالمان و متعلمان برخوردار در جامعه است (بیانات در دیدار شرکت کنندگان هفدهمین اجلاس نماز، ۲۹/۰۸/۱۳۸۷) این نتیجه هوا محوری بودن سبک زندگی غربی است. نفس مجموعه غرایز انسانی است که با کنترل درست، انسان را به کمال می‌رساند. اشکال این است که مستی می‌کند، اگر ظلم در دنیا است ناشی از بدمستی غرایز و نفسانیات یک یا چند نفر یا یک مجموعه است. نفسانیات مجموعه ستمگر، مجموعه مستکبر، مجموعه تمامت خواه به وجود آورنده ظلم، استضعاف و فقر است (همان)؛ بنابراین سبک زندگی اسلامی و در رأس آن مذهب، پشتوانه‌ای برای اصول اخلاق انسانی همچون عدالت، امانت، درستکاری، برادری، مساوات، حق‌شناسی، گذشت، فداکاری، کمک به نیازمندان؛ و دیگر صفات عالی انسان است، همان اصولی که بدون آن‌ها نه تنها زندگی ما نظم و آرامش خود را از دست می‌دهد بلکه به یک میدان جنگ تبدیل می‌گردد (مکارم، ۱۳۸۳، ۱: ۱۳)؛ بنابراین پایداری در اصول اخلاقی خود عامل تحکیم و تداوم سبک زندگی بر معیار اسلامی است.

د) برخورداری از الگوهای کامل

برخورداری از الگوهای موفق و شخصیت‌های برجسته در حوزه اخلاق و تربیت، سبب مصونیت انسان از ورطه گمراهی است؛ چنین چیزی به‌طور کامل در سبک زندگی اسلامی مشهود است: «لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا» (احزاب: ۲۱)؛ بنابراین از نگاه رهبری سبک زندگی اسلامی بر اساس الگوگیری از همین شخصیت‌های همه‌جانبه کامل، تداوم‌یافته است (بیانات در دیدار زائرین و مجاورین حرم مطهر رضوی، ۱/۰۱/۱۳۸۰)؛ اما در سبک زندگی غربی به دلیل تحریف دین چنین

الگوهای یافت نمی‌شود (بیانات در دیدار جمعی از دانشجویان استان کرمان، ۱۳۸۴/۰۲/۱۹).

۶. آثار مخرب تقلید از غرب در حیطه‌های مختلف

در توصیه هفتم بیانیه گام دوم انقلاب به تلاش و خطر ترویج سبک زندگی غربی اشاره شده است. رهبر معظم انقلاب با توجه به آثار مخرب تقلید از غرب در حوزه‌های مختلف، خطر دو گروه را در دیدار با دانشجویان و جوانان گوشزد نموده که در داخل کشور در صدد ترویج اخلاق و سبک زندگی غربی‌اند:

(الف) عده‌ای به خاطر اعتقاد و ایمان به فرهنگ غربی

(ب) بعضی نیز از روی ضعف نفس، سست‌عنصری، غفلت و عدم توجه (بیانات در دیدار جمعی از دانشجویان، ۱۳۹۶/۰۳/۱۷)

گروه اول از روی علم و آگاهی و دسته دوم نادانسته با متزلزل کردن بنیان‌های سبک زندگی صحیح اسلامی، نهایتاً در این مسیر، با الگوپذیری از سبک زندگی تقلیدی از غرب، همگام با دشمن حرکت می‌کنند. دشمن نیز در این مسیر به خوبی دریافته که راه تغییر مسیر انقلاب از راه تغییر باورهاست و تغییر باورهای مردم در تغییر سبک زندگی آنان خلاصه می‌شود. رهبری با اشراف اطلاعاتی و رصد اهداف دشمن، در مناسبت‌های مختلف آثار مخرب الگوپذیری از غرب را در حیطه‌های مختلف برای گروه دوم تبیین نموده‌اند که به برخی از این آثار اشاره می‌کنیم:

الف) حوزه فردی

اخلاق فردی حکام: یکی از آثار این الگوپذیری، تأثیرگذاری آن بر اخلاق فردی و سبک زندگی شخصی حکام در باب حکومت است که غالباً با راحت‌طلبی و کاخ‌نشینی همراه است. تکبر و تجمل‌گرایی، برخورداری از زندگی راحت و مسرفانه، خودرأیی، خودخواهی و... از خصوصیات بارز اخلاقیات فردی این حکام است (خطبه‌های نماز جمعه تهران، ۱۳۶۸/۰۴/۲۳) درحالی‌که خداوند

می‌فرماید: «یا داوودُ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ فَاحْكُم بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوَى فَيُضِلَّكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّ الَّذِينَ يَضِلُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ بِمَا نَسُوا يَوْمَ الْحِسَابِ» (ص: ۲۶). از منظر رهبری، بشر در طول تاریخ بیشترین خطا، گناه کاری و بی‌تقوایی خود را در عرصه حکومت‌داری نشان داده و گناهان سرزده از سوی حکام با گناهان دیگران قابل‌مقایسه نیست. ایشان با استدلال به آیه «وَإِذَا تَوَلَّى سَعَى فِي الْأَرْضِ لِيُفْسِدَ فِيهَا وَمِمَّاكَ الْحَرِثَ وَالنَّسْلَ...» (بقره: ۲۰۵) معتقدند استبداد فردی حکام در آغاز، بعدها منجر به استبداد جمعی سازمان‌یافته شده است (بیانات در دیدار کارگزاران نظام، ۱۳۸۰/۱۲/۲۷) در حالی که در سبک زندگی اسلامی، امام‌راحل این باور غلط را عوض کرد و به مردم فهماند رهبر یک ملت، می‌تواند به‌جای زیستن در کاخ‌های مجلل، زندگی زاهدانه داشته و در یک حسینیه از دیدارکنندگان پذیرایی کند و با لباس، اخلاق و زبان انبیا با مردم برخورد کند (خطبه‌های نماز جمعه تهران، ۱۳۶۸/۰۴/۲۳) همان‌گونه که خداوند در آیه «وَلَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ زَهْرَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا لِنَفْتِنَهُمْ فِيهِ وَرِزْقُ رَبِّكَ خَيْرٌ وَأَبْقَى» (طه: ۱۳۱) به این روش و سبک از زندگی توصیه کرده است.

اخلاق فردی اشخاص: یکی دیگر از آثار مخرب، تأثیرگذاری بر اخلاق فردی اشخاص است. از دیدگاه رهبری اخلاق فردی اشخاص حرکت به سمت حیات طیبه الهی و اسلامی است و با استناد به آیه «أُولَئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَهُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَمَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ» (انفال: ۲۴) حیات پاکیزه را، فقط خوردن و لذت بردن و شهوت‌رانی ندانسته، معتقدند در الگوپذیری از سبک زندگی اسلامی برخلاف تمدن غربی باید روح و دل انسان از یک صفا، تالو، نورانیت، برادری، فداکاری نسبت به انسان‌های دیگر و عبودیت، بندگی و اخلاص نسبت به خدای متعال برخوردار باشد (بیانات در دیدار زائرین و مجاورین حرم مطهر رضوی، ۱۳۷۰/۰۱/۲۹) همه این‌ها از ویژگی‌های حیات طیبه انسان مؤمن بشمار می‌آید که در قرآن نیز به آن‌ها اشاره شده است. «وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ» (مومنون: ۳) «وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَامًا» (فرقان: ۶۸).

ب) حوزه جمعی

از نگاه رهبری در نظام‌ها و کشورهای که زندگی را با ابزارهای پیشرفته و با علم مادی مبتنی بر سبک زندگی غربی می‌گذرانند، آسایش زندگی متعلق به همه مردم نبوده؛ بلکه به عده‌ای اختصاص دارد. ایشان بر این باورند امروزه در کشورهای غربی گرسنگی، فقر، مردن از کمبود مواد غذایی، نداشتن سرپناه و مسکن، ناامنی حتی برای یک زندگی حیوانی، فراوان است. کسانی که از فناوری و دانش جدید در این کشورها استفاده می‌کنند، طبقه خاصی از مردم‌اند. آن‌هایی که برای یک شکم غذا مجبورند شرف، ناموس و شخصیتشان را بفروشند و انواع اهانت‌ها را تحمل کنند، توده عظیمی از مردم‌اند (بیانات در دیدار زائرین و مجاورین حرم مطهر رضوی، ۱۳۷۰/۰۱/۲۹) درحالی‌که با توجه به آیه «قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ» (تحریم: ۶) هم باید تقوای فردی و هم تقوای اجتماعی داشته باشیم. از نگاه رهبری تقوای اجتماعی این است که در راه تحقق آنچه اسلام از ما مطالبه کرده تلاش کنیم. باید به دنبال عدالت اجتماعی، حمایت از محرومین و مظلوم و مقابله با ظالم و مستکبر بود؛ همه این‌ها مطالبات اسلامی و تکلیف دینی است. قرآن می‌فرماید: اَعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ؛ (نحل: ۳۶) عبودیت خدا - یعنی تسلیم در مقابل خدا بودن - و اجتناب از طاغوت، و در آیه ۷۶ سوره نساء می‌گوید: «الَّذِينَ آمَنُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ الطَّاغُوتِ فَقَاتِلُوا أَوْلِيَاءَ الشَّيْطَانِ إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا» (بیانات در دیدار ائمه جماعات مساجد استان تهران، ۱۳۹۵/۰۵/۳۱)؛ بنابراین یکی از آثار مخرب سبک زندگی تقلیدی از غرب، بی‌تفاوتی نسبت به مسائل جاری در حوزه جمعی و اجتماعی است.

ج) حوزه خانواده

از آنجاکه در همه یا بیشتر حوزه‌ها و ابعاد سبک زندگی بشر، تأکید فراوانی بر خانواده می‌شود، به جرئت می‌توان گفت که سبک زندگی خانوادگی اهمیت فراوانی دارد؛ از این رو هر طرح و برنامه‌ای که موجب پیشرفت زندگی خانوادگی

شود به صورت قابل محسوسی سبب پیشرفت در حوزه‌های دیگر نیز می‌شود. (جمعی از نویسندگان، ۱۳۹۶، ۵: ۲۵۳) الگوپذیری از سبک زندگی تقلیدی از غرب در حوزه خانواده، مخصوصاً زنان، به بهانه آزادی و برابری، موجب استفاده ابزاری و سوءاستفاده از آنان می‌شود. برای مثال یکی از عالی‌ترین مقامات دولتی و نظامی غربی [سناتور مارتا مک سلی] در زمان خدمت در نیروی هوایی آمریکا، مورد تعرض جنسی قرار گرفته است؛ یعنی حتی در رتبه‌های بالای اداری و اجتماعی و سیاسی از آسیب منطق غربی در مورد زن در امان نیستند. نگاه اسلام این است که زن و مرد از لحاظ ارزش‌های اسلامی و انسانی برابرند که این موضوع بیانگر آیه «إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْقَانِتِينَ وَالْقَانِتَاتِ وَالصَّادِقِينَ وَالصَّادِقَاتِ وَالصَّابِرِينَ وَالصَّابِرَاتِ وَالْخَاشِعِينَ وَالْخَاشِعَاتِ وَالْمُتَصَدِّقِينَ وَالْمُتَصَدِّقَاتِ وَالصَّائِمِينَ وَالصَّائِمَاتِ وَالْحَافِظِينَ فُرُوجَهُمْ وَالْحَافِظَاتِ وَالذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتِ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا» (احزاب: ۳۵) و آیه ۱۹۵ آل عمران: «فاستجاب لهم ربهم انى لا اضيع عمل منكم من ذكر او انثى بعضكم من بعض» (بیانات در ارتباط تصویری با مداحان، ۱۳۹۹/۱۱/۲۵) است. بر اساس همین آیات زن می‌تواند در دولت اسلامی، متصدی منصب‌ها و سمت‌های دیگری اعم از سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، حقوقی و غیره شود (فیاض، ۱۳۹۲، ۷۲: ۱) در نگاه رهبری، دستاورد الگوپذیری از نگاه غرب به زن عملاً چیزی جز «ظلم و تحقیر» نبوده است (الگوی سوم زن، ۱۳۹۵/۰۵/۱۴) در صورتی که قرآن به زن نه به عنوان یک عنصر تحقیر شده بلکه در مقام انسانیت به عنوان الگو و معیار معرفی شده است: «وَإِذْ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ يَا مَرْيَمُ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاكِ وَطَهَّرَكِ وَاصْطَفَاكِ عَلَى نِسَاءِ الْعَالَمِينَ» (آل عمران: ۴۲).

د) حوزه علم و فناوری

اخلاق علمی: یکی از نیازهای لاینفک انسان، علم جویی یا علم داشتن در امور مختلف است. علم به انسان عزت، استقلال، هویت و شخصیت می‌بخشد. در واقع طبیعت و جریان امور زندگی بشر، بر مبنای علم است.

چنانچه طبق استناد رهبری به روایت «العلم سلطان من وجده صال و من یجده صیل علیه» (معتزلی، ۱۴۰۴، ق، ۲۰: ۳۱۹) علم یعنی اقتدار که هرکس دارای این اقتدار باشد می‌تواند در امور تحکم کند و در غیر این صورت، دیگران بر او غلبه خواهند نمود (بیانات در دیدار نخبگان، ۱۳۸۶/۰۶/۱۲) سبک زندگی اسلامی مقوله علم را با ایمان، سنت، تهذیب اخلاقی و معنویت می‌خواهد. در واقع از منظر این سبک، علم، ذخیره الهی است که با آن می‌توان در خدمت انسان‌ها و صلح و صفای آن‌ها بود، درحالی‌که در الگوپذیری از سبک زندگی غربی، علم برای رسیدن به امیال دنیوی، نوعی ابزار و سلاحی برای جاسوسی و دزدی اطلاعات است (همان). از همین رو رهبری با استناد به آیه «فَإِذَا قَضَيْتُمْ مَنَاسِكُمْ فَادْكُرُوا اللَّهَ كَذِكْرِكُمْ آبَاءَكُمْ أَوْ أَشَدَّ ذِكْرًا فَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلَقٍ» (بقره: ۲۰۰) معتقدند غربی‌ها همه قواعد زندگی انسانی، دوستی‌ها، دشمنی‌ها، رابطه‌ها و علم را در کار دنیا محصور می‌کنند (سخنرانی تلویزیونی در پایان محفل انس با قرآن کریم، ۱۳۹۹/۰۲/۰۶)؛ بنابراین اخلاق علمی حکم می‌کند که انسان از علمش در جهت خیر بهره‌برداری کند تا به معبود حقیقی برسد نه اینکه علم را برای رسیدن به امیال پست دنیوی ابراز قرار دهد و مطامع دنیوی سبب رویگرانی او از جبهه حق گردد و از هدف والاتر که رسیدن به مقام قرب الهی است غافل بماند.

فناوری: در الگوپذیری غربی، علم و فناوری در خدمت اهدافی است که صد درصد به زیان جامعه بشری و به نفع سرمایه‌داران و ثروت‌اندوزان و قدرتمندان است (بیانات در دیدار روسای دانشگاه‌ها، پژوهشگاه مراکز رشد و پارک علم و فناوری، ۱۳۸۴/۰۲/۱۱) در صورتی‌که خداوند همواره انسان‌ها را به احسان و حق‌جویی توصیه و از تجاوز به حقوق دیگران نهی می‌کند: «إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَيَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ» (نحل: ۹۰). از دیدگاه رهبری ما باید از دانش و فناوری روز حداکثر استفاده را داشته باشیم ولی در مدل‌های غربی برخلاف زرق و برق ظاهری، باطنی مشکل‌آفرین داشته، کشورهای مختلف را با دشواری و بدبختی روبه‌رو کرده‌اند

(دیدار دانش‌آموزان و دانشجویان با رهبر انقلاب، ۱۳۹۷/۰۸/۱۲) استفاده از علم و فناوری برای کشتار انسان‌ها، غارت کشورهای ضعیف و ابتدال شدید اخلاقی و هرج و مرج جنسی، شاخص‌ها و پایه‌های اصلی تمدن غربی است که در واقع شکل مدرن شده همان جاهلیت پیش از اسلام است (سخنرانی تلویزیونی رهبر انقلاب به مناسبت عید مبعث، ۱۴۰۰/۱۲/۱۰) رهبری واقعیت سبک زندگی غربی را در پیشرفت و فناوری، واقعیتی بسیار تلخ و تأسف آور معرفی کرده است. پیشرفت علم و فناوری که در ابتدای انقلاب صنعتی شکل گرفت، پایداری حقوق و از بین رفتن فقرای بسیاری را به دنبال داشت و گسترش آن، بعدها به قیمت نابودی آزادی و تهدید بسیاری از ملت‌ها همراه با نوعی سبیت بود که به تعبیر رهبری شدت فجایعی که با علم و فناوری صورت گرفت، دایره‌المعارف گریه‌آوری را با ده‌ها جلد تشکیل خواهد داد (بیانات در دیدار نخبگان جوان، ۱۳۸۹/۰۷/۱۴). با توجه به این تفسیرها و تأمل در قرآن درمی‌یابیم که طریقه درست بهره‌مندی از علم و فناوری چگونه است. از نگاه قرآن انسانی که از طریق علم از مواهب دنیوی به رمند می‌شود، علاوه بر خود می‌بایست دیگران را هم بهره‌مند سازد: «لِيُنْفِقَ ذُو سَعَةٍ مِّن سَعَتِهِ وَمَن قُدِرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ فَلْيُنْفِقْ مِمَّا آتَاهُ اللَّهُ لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا مَا آتَاهَا سَيَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا» (طلاق: ۷)

۵) حوزه فرهنگ

فرهنگ عبارت است از درک، برداشت، فهم، معتقد، باورها، روحیات و خلیات انسان‌ها در زندگی (بیانات در دیدار اعضای مجلس خبرگان رهبری، ۱۳۸۹/۰۶/۲۵). فرهنگ، مثل آب و هواست. فرهنگ، یعنی همین رسوم و آداب حاکم بر زندگی من و شما؛ باورها و اعتقادات و چیزهایی که زندگی شخصی و اجتماعی و داخل خانه و محیط کسب یک جامعه با آن‌ها روبه‌رو است (خطبه‌های نماز جمعه‌ی تهران، ۱۳۶۹/۰۱/۱۰). از دیدگاه رهبری یکی از آثار الگوپذیری از سبک زندگی تقلیدی از غرب، جهت‌گیری فرهنگی غرب است که به سمت فردگرایی و محوریت خواسته‌های انسان در تمام امیال و امور است،

اما برخلاف فرهنگ غرب، اسلام انسان‌ها را به جمع‌گرایی توصیه کرده است: «وَأَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا» (آل عمران: ۱۰۳) و این اجتماع‌گرایی در قالب برادری را نعمتی از سوی خود می‌داند که بر مردم ارزانی داشته است: «فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا» (همان)؛ از این رو فرهنگ غرب یک فرهنگ مهاجم و نابودکننده فرهنگ‌ها است. هر جا فرهنگ غرب وارد شود، فرهنگ‌های بومی را نابود می‌کند و به سرعت باعث تغییر بنیان‌های اساسی اجتماعی می‌شود. تقلید از فرهنگ غرب برای کشورهای که تقلید را برای خودشان روا دانسته‌اند، جز ضرر و فاجعه، ثمره دیگری در پی نداشته است (بیانات در دیدار جوانان استان خراسان شمالی، ۱۳۹۱/۰۷/۲۳) رهبری معتقدند باید مراقب رخنه‌های فرهنگی که بسیار خطرناک‌اند، بود؛ رخنه در باورها، ایمان، عادات مردم و آن چیزهایی که مردم در زندگی روزمره با آن سروکار دائمی دارند و الهام‌بخش مردم در حرکات و اعمال آن‌ها است. ایشان معتقدند اگر در این موارد بینش و جهت‌گیری مردم، جهت‌گیری درستی باشد، زندگی در جامعه یک‌طور و اگر جهت‌گیری غلط باشد، زندگی شکل دیگری خواهد یافت و به همان بلایی مبتلا خواهیم شد که امروزه کشورهای که خانواده و بنیانش را ویران کردند و شهوات را به راه انداختند («وَاتَّبِعُوا الشَّهَوَاتِ فَسُوفَ يَلْقَوْنَ غِيًّا») (مریم: ۵۹) به آن سرنوشت دچار شده‌اند (بیانات در حرم مطهر رضوی، ۱۳۹۳/۰۱/۰۱).

ز) حوزه سیاست

امروزه در بسیاری از جوامع اسلامی و در معارف دنیای مهاجم مستکبر مستعمر غربی، جدایی اسلام از سیاست، ترویج می‌شود و آن‌ها فقط مسئله فردی دانسته‌اند؛ درحالی که خداوند به پیامبر (ص) فرمان تشکیل حکومت اسلامی داده است: «فَأَحْكُم بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ عَمَّا جَاءَكَ مِنَ الْحَقِّ لِكُلِّ جَعَلْنَا مِنْكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَاجًا» (مائده: ۴۸) همان کسانی که تمدن غربی را بر پایه طرد معنویت و حرکت علمی و صنعتی را در اروپا شروع کردند و تنها به علم

اهمیت دادند، اما از جایی که معنویت را از سیاست جدا کردند، دچار انحراف شدند. لذا این تمدن مادی و دور از معنویت هرچه پیشرفت کند، انحرافش بیشتر می‌شود. ثمره جدا نمودن معنویت از سیاست و اخلاق از دولت، سبب پدیدار شدن پدیده استعمار و کمونیسم و حکومت‌های مارکسیستی و ویرانی کانون خانواده، سیلاب فساد جنسی و طغیان سرمایه‌داری افراطی شد (بیانات در مراسم پانزدهمین سالگرد رحلت امام خمینی، ۱۳۸۳/۰۳/۱۴)؛ درحالی‌که بنای جامعه اسلامی، تشکیل حکومت اسلامی، تشکیل نظام اسلامی، تشکیل قشون اسلامی، نامه به سیاستمداران بزرگ عالم، ورود در عرصه سیاسی عظیم بشری، همه از سیاست است «لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ» (حدید: ۲۵) قسط یعنی استقرار عدالت اجتماعی در جامعه. تشکیل یک جامعه همراه با عدالت و قسط که به معنای استقرار عدالت اجتماعی در جامعه بوده و یک کار سیاسی است، هدف انبیا است (بیانات در دیدار کارگزاران نظام و سفرای کشور اسلامی در سالروز عید مبعث، ۱۳۸۵/۰۵/۳۱) کاری که امام در ابتدای تشکیل حکومت جمهوری اسلامی، انجام دادند تعیین مسیر اداره حکومت که مستقیماً بر سبک زندگی مردم اثرگذار بود. ایشان دوقطبی جهان یعنی لیبرال دموکراسی سرمایه‌محور و رژیم کمونیستی دیکتاتور محور را از جمهوری اسلامی جدا کردند و شیوه جمهوری متفاوتی از آن دو را بیان کردند. از نگاه رهبری، اساس نظام جمهوری اسلامی معنویت دینی، عدالت اجتماعی و رأی مردم است (سخنرانی رهبر انقلاب در مراسم سی و سومین سالگرد رحلت امام خمینی، ۱۴۰۱/۰۳/۱۴).

ر) حوزه اقتصاد

سبک زندگی با دو موضوع از علم اقتصاد، یعنی بازاریابی و مصرف پیوند خورده است. مصرف یکی از مؤلفه‌های اقتصادی سبک زندگی جدید و غالباً غربی است. ویلیام لیزر (۱۹۶۴) اصطلاح سبک زندگی را به مباحث اقتصادی

به ویژه بازاریابی پیوند زد (کافی، ۱۳۹۷: ۳۸)؛ پس از لیزر نیز در بسیاری از آثار اقتصاددانان، پیوند عمیق بین مصرف و سبک زندگی برقرار شده است (همان)؛ در حالی که در الگوپذیری از سبک زندگی اسلامی در عین مصرف گرایی به مقوله‌هایی چون: قناعت و رزق، نوع معیشت (بقره: ۱۷۲، هود: ۶)، نوع درآمد (کسب و کار و شغل)، میانه روی (بقره: ۱۴۴) و... توجه می‌شود. یکی از مواردی که در حوزه اقتصاد جمهوری اسلامی به چشم می‌خورد، تأکید رهبری به مسئله رعایت حال ضعفا و اصرار به عدالت اقتصادی است (بیانات در دیدار با رئیس جمهور و اعضای هیات دولت، ۱۳۸۵/۰۶/۰۶؛ بیانات در نخستین اندیشه‌های راهبردی، ۱۳۸۹/۰۹/۱۰) این تأکید رهبری برگرفته از قرآن است: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ...» (نساء: ۱۳۵) و «لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ» (حدید: ۲۵)؛ اما در الگوپذیری از سبک زندگی تقلیدی از غرب، سابقه تاریخی عملکرد و منطق آنان کاملاً متفاوت با آموزه‌های اسلام است. غربی‌ها سه قرن دنیا را غارت کردند. از شرق آسیا، اندونزی، نپال، فیلیپین، شبه‌قاره هند تا آسیای مرکزی و غربی و تا شمال و بخش‌های مغرب آفریقا و سرتاسر آفریقای سیاه، غربی‌ها سه قرن این‌ها را غارت کردند و بی‌توجه به اینکه این کشورها تمدن و ملت‌هایی دارند، صرفاً بر اساس تفکر لیبرالیستی سرمایه محور، فقط منفعت‌طلبی خود را محوریت قرار دادند، در حالی که خدا مؤکداً در قرآن در آیه «إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ...» (نحل/ ۹۰) ما را به این امر مهم واقف می‌گرداند (سخنرانی رهبر انقلاب در مراسم سی و سومین سالگرد رحلت امام خمینی، ۱۴۰۱/۰۳/۱۴).

ط) حوزه محیط زیست

زندگی انسان تحت تأثیر طبیعت، جامعه و تاریخ است؛ حتی می‌توان گفت زندگی انسان متأثر از شرایط زیستی و بیولوژیک است (کافی، ۱۳۹۷: ۷۹) در باب نقش محیط در سبک زندگی انسان سه دیدگاه وجود دارد. دیدگاه جبرگرایی معتقد است محیط زندگی انسان، نوع زندگی انسان را مشخص می‌کند. دیدگاه

دوم، قائل به تعین جهان‌بینی است که در آن به نقش حتمی جهان‌بینی و فرهنگ در سبک زندگی انسان در مقابل با نظریه اول تأکید می‌کند. در دیدگاه سوم، درک انسان از محیط همه آن چیزی است که در باب محیط طبیعی اهمیت دارد (همان، ۱۳۹۷: ۸۱) در واقع یکی دیگر از آثار الگوپذیری از سبک زندگی تقلیدی از غرب، نوع نگاه این سبک در مواجهه با مسئله محیط‌زیست است. قرآن با اشارات مختلف، انسان را به حفظ محیط‌زیست فرامی‌خواند و از تخریب آن باز می‌دارد (هود: ۴۰، بقره: ۲۰۵) نادیده گرفتن محیط‌زیست، نتیجه طغیان، خودبینی و خودخواهی انسان در مقابل طبیعت است (بیانات در خطبه‌های نماز جمعه تهران، ۲۱/۰۷/۱۳۸۵) یکی از آیات قرآن درباره الدالخصام، یعنی لجوج‌ترین، خبیث‌ترین، سرسخت‌ترین دشمنان که از جمله خصوصیاتش این است: «إِذَا تَوَلَّى سَعَى فِي الْأَرْضِ لِيُفْسِدَ فِيهَا وَمُهْلِكَ الْحَرْثَ وَالنَّسْلَ» (بقره: ۲۰۵)؛ حرث و نسل و کشت را - یعنی تولید گیاهی و انسانی را - نابود کرده و از بین می‌برد. امروز در سیاست‌های دنیا، کسانی همین کار را بالفعل با همه و یا لاقبل با بسیاری از ملت‌ها انجام می‌دهند؛ در حالی که خداوند در قرآن (بقره: ۲۰۵) اهلک حرث و نسل را فساد می‌داند (بیانات در دیدار مسئولان و فعالان محیط زیست، منابع طبیعی و فضای سبز، ۱۷/۱۲/۱۳۹۳).

از دیدگاه رهبری در رابطه با مسئله محیط‌زیست نوع نگاه غرب و سبک تقلیدی از آن، رابطه آکل و مأکولی بین آن‌ها و ملت‌ها است (بیانات در دیدار دانش‌آموزان، دانشجویان، معلمان و پرستاران، ۱۳/۰۸/۱۳۷۱) ایشان با تمسک به آیه «وَالْأَرْضَ وَضَعَهَا لِلْأَنَامِ» (رحمن: ۱۰) معتقدند از نظر اسلام زمین و آنچه در زمین است، برای همه انسان‌ها بوده و متعلق به بعضی نیست و بعضی حق بیشتری از دیگری ندارند؛ و با توجه به آیه «خَلَقَ لَكُمْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا» (بقره: ۲۹) آنچه در زمین است، برای انسان‌ها آفریده شده؛ بنابراین چون متعلق و به نفع شماست، نباید تخریش کنید (بیانات در دیدار مسئولان و فعالان محیط زیست، منابع طبیعی و فضای سبز، ۱۷/۱۲/۱۳۹۳) مقام معظم رهبری با توجه به آیه «وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا» (هود: ۶۱)؛ معتقدند خدا که خالق زمین و شماست، شما

را موظف کرده که این زمین را آباد کنید؛ یعنی ظرفیت‌های موجود در این مجموعه کره ارضی را به فعلیت برسانید (همان).

نتیجه‌گیری

با توجه به آنچه گذشت این نتیجه به دست آمد که از دیدگاه رهبری تفاوت بنیادین میان مبانی سبک زندگی اسلامی مبتنی بر سنت‌های دینی و فرهنگی اسلام و کاملاً متضاد با سبک زندگی تقلیدی از غرب مبتنی بر ارزش‌های متناسب با سکولاریسم است. سبک زندگی اسلامی برخلاف الگوپذیری از سبک زندگی غربی الگوهای مشخص و روشنی را بر اساس ارزش‌های اسلامی و انسانی پیش روی افراد قرار می‌دهد. این الگوها، علاوه بر ابعاد فردی، به‌عنوان الگوهای اجتماعی نیز عمل کرده و ارزش‌ها، رفتارها و نگرش‌های موردنظر اسلام را به جامعه تزریق می‌کنند. به‌عبارت‌دیگر، در سبک زندگی اسلامی، الگوپذیری یک فرایند فعال و هدفمند است که باهدف رشد و کمال انسان صورت می‌گیرد. در مقابل، سبک زندگی غربی، طیف گسترده‌ای از الگوها را ارائه می‌دهد که اغلب بر اساس ملاک‌های مادی، شهرت، قدرت و لذت‌جویی شکل گرفته‌اند. این الگوها، به دلیل تأثیر رسانه‌های جمعی و تبلیغات، به‌سرعت در میان جوانان و نوجوانان منتشر می‌شوند و می‌توانند به‌عنوان الگوهای جایگزین برای الگوهای اسلامی عمل کنند. الگوپذیری از این سبک، می‌تواند به ترویج فردگرایی، مصرف‌گرایی، بی‌حرمتی به ارزش‌های اخلاقی و درنهایت، تضعیف بنیان‌های خانواده و جامعه منجر شود. بر همین اساس رهبری معظم انقلاب با توجه به اینکه در صدر حاکمیت جامعه اسلامی قرار دارد و با توجه به وظایف مترتب بر رهبری در اصول قانون اساسی و بعد نظارتی و ارزیابی عملکرد قوای سه‌گانه و جهت‌گیری جامعه و امت اسلامی، آثار الگوپذیری از چنین سبکی را در مناسبت‌های گوناگون همواره به مردم و مسئولین به‌انحاط و طرق مختلف با ارزیابی و تحلیل‌های قرآنی خود، تذکر داده، این الگوپذیری را یک فرهنگ مهاجم و نابودکننده معرفی کرده‌اند. از نگاه

رهبری این الگوپذیری در حیطه و حوزه‌های اخلاق فردی و جمعی، خانواده، علم و فناوری، فرهنگ، سیاست، اقتصاد و محیط‌زیست تأثیرگذار بوده و آثار مخرب و جبران‌ناپذیری را در پی دارد.

بنابراین، تقویت الگوپذیری از الگوهای اسلامی، یکی از مهم‌ترین راهکارها برای مقابله با تقلیدپذیری از غرب و حفظ هویت اسلامی است. برای تقویت الگوپذیری مثبت، می‌توان اقدامات زیر را انجام داد:

تبيين صحیح آثار الگوپذیری اسلامی و مقابله با تهاجم فرهنگی: با استفاده از روش‌های جذاب و متناسب با مخاطب، الگوهای اسلامی را به جوانان معرفی و ویژگی‌های مثبت آن‌ها را برجسته کرد.

ایجاد بستری مناسب برای الگوپذیری: فراهم کردن فرصت‌های مناسب برای ارتباط جوانان با الگوهای اسلامی، مانند برگزاری نشست‌ها، اردوهای فرهنگی و استفاده از ظرفیت فضای مجازی.

تقویت نقش خانواده و مراکز آموزشی: خانواده و مراکز آموزشی به‌عنوان دو نهاد مهم در تربیت، باید نقش مؤثری در شکل‌دهی الگوهای فرزندان ایفا کنند. درنهایت، می‌توان گفت که الگوپذیری یک ابزار قدرتمند در شکل‌دهی سبک زندگی افراد است. با انتخاب آگاهانه الگوها و تقویت الگوپذیری از الگوهای اسلامی، می‌توان به جامعه‌ای پویا، بانشاط و مبتنی بر ارزش‌های اسلامی دست‌یافت. بی‌تردید با توجه به شناخت دقیق و عمیق رهبری نسبت به مسائل کشور و آینده‌نگری مترتب بر آن، طراحی مدل مفهومی سبک زندگی از دیدگاه ایشان به‌عنوان یک نقشه راه و دکترین مورد استفاده همه مؤسسات، نهادها، وزارتخانه‌ها و مراکز آموزشی و تربیتی موجب ارتقا و پیشرفت همه‌جانبه کشور در مسائل فرهنگی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و رسیدن به تعلیم و تربیت دینی که غایت سبک زندگی دینی است، خواهد بود.

منابع و مآخذ

- *قرآن کریم.
- احمدی، ابوالفضل و ذوالفقاری، ابوالفضل. (۱۳۹۸). «سبک زندگی اسلامی در اندیشه مقام معظم رهبری». فصلنامه علمی مطالعات میان فرهنگی. دوره ۱۴. ش ۳۹. صص ۱۲۱-۱۴۸.
- احمدی، ابوالفضل. (۱۳۹۴). سبک زندگی اسلامی در اندیشه مقام معظم رهبری. تهران: انتشارات امیرکبیر.
- اسکندرلو، محمدجواد. (۱۳۹۹). «سبک زندگی اسلامی و غربی؛ مبانی و رویکردها». نشریه قرآن و علم. دوره ۱۴. ش ۲۷. صص ۱۰-۲۸.
- اسماعیلی، حسین. (۱۳۹۷). «توحید در نهج البلاغه و مقایسه آن با توحید وهابیت». فصلنامه علمی پژوهشی علم البلاغه. ش ۵۷. صص ۹۷-۱۱۷.
- امام خمینی، روح‌الله (۱۳۹۲). شرح حدیث جنود عقل و جهل. تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی.
- امام خمینی، روح‌الله. (۱۳۷۸). صحیفه امام، (وصیت‌نامه سیاسی-الهی). تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی.
- امینی، نوروز و حلال خور، کوثر. (۱۳۹۴). «مؤلفه‌های سبک زندگی دینی از دیدگاه مقام معظم رهبری». نشریه مهندسی فرهنگی. ش ۸۴. صص ۱۰-۲۹.
- ایروانی، جواد و جلالیان اکبرنیا، علی. (۱۳۹۲). «سبک زندگی اقتصادی در جامعه قرآنی و جامعه غربی». پژوهش‌های اجتماعی اسلامی. سال ۱۹. شماره ۲. صص ۴۱-۶۸.
- آجیلی، هادی و بیگی، مهدی. (۱۳۹۲). «کالبدشکافی سبک زندگی در جامعه سرمایه‌داری». نشریه فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی. سال ۴. شماره ۱۳. صص ۸۱-۱۱۰.
- باینگانی، بهمن؛ ایران‌دوست، فهیم و احمدی، سینا. (۱۳۹۲). «سبک زندگی از منظر جامعه‌شناسی؛ مقدمه‌ای بر شناخت و واکاوی مفهوم سبک زندگی». نشریه مهندسی فرهنگی. سال ۳. شماره ۷۷. صص ۵۶-۷۴.
- توسلی، غلام عباس. (۱۳۷۳). نظریه‌های جامعه‌شناسی. تهران: انتشارات سمت.
- جمعی از نویسندگان. (۱۳۹۶). مجموعه مقالات قرآن و علوم انسانی. ج ۵. چاپ اول. قم: مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی.
- حسن‌زاده، حسین. (۱۳۹۹). «نگاهی هستی‌شناسانه به سبک زندگی اسلامی در اندیشه مقام معظم رهبری». نشریه مدیریت دانش اسلامی. دوره ۲. ش ۴. صص ۳۴-۶۳.
- خامنه‌ای، سید علی. (۱۳۹۱). طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن. تهران: مرکز اسناد انقلاب اسلامی.
- خامنه‌ای، سید علی. (۱۳۹۶). دو امام مجاهد. تهران: مؤسسه پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی. دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله‌العظمی خامنه‌ای. انتشارات انقلاب اسلامی.
- خامنه‌ای، سید علی. (۱۳۹۷). طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن. تهران: مرکز اسناد انقلاب اسلامی.
- خامنه‌ای، سید علی. (۱۳۹۷). بیانیه گام دوم انقلاب.
- دبیرخانی، ستاره. (۱۳۹۴). «مقایسه سبک زندگی اسلامی و غربی». نشریه رشد آموزش معارف

- اسلامی. ش ۹۷. صص ۴۲-۴۴.
- راغب اصفهانی، حسین بن محمد. (۱۴۱۲ ق). *مفردات ألفاظ القرآن*. دمشق: دارالقلم-الدار الشامیه.
- رضایی اصفهانی، محمدعلی. (۱۳۹۶). *سبک زندگی قرآنی (مبانی و اصول عام سبک زندگی)*. قم: نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها.
- شالچی، وحید. (۱۳۸۴). *بررسی دو سبک زندگی متخالف (اسلام‌گرای انقلابی و پسامدرن)*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه تهران.
- شایگان، داریوش. (۱۳۸۴). *افسون زدگی جدید: هویت چهل تکه و تفکر سیار*. ترجمه فاطمه ولیانی. تهران: انتشارات فروزان.
- شریعتی، سید صدرالدین. (۱۳۹۲). «درآمدی بر سبک زندگی اسلامی در آیات و روایات». نشریه فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی. سال ۴. شماره ۱۳. صص ۱-۱۰.
- شریفی، احمد حسین و همکاران. (۱۳۹۱). *اخلاق و سبک زندگی اسلامی*. قم: انتشارات معارف.
- صفار هرندی، سجاد. (۱۳۸۹). «سبک زندگی چند سال دارد؟ تاریخچه تولد مفهوم سبک زندگی در علوم اجتماعی». نشریه *سوره اندیشه*. سال ۲. شماره ۴۶. صص ۶۰-۶۱.
- طباطبایی، محمدحسین. (۱۳۷۴). *المیزان فی تفسیر القرآن*. ترجمه محمدباقر موسوی. قم: دفتر انتشارات اسلامی.
- طریحی، فخرالدین بن محمد. (۱۳۷۵). *مجمع البحرین*. تهران: مرتضوی.
- فاضل قانع، حمید. (۱۳۹۱). «درآمدی بر سبک زندگی اسلامی». نشریه *مطالعات اجتماعی و رسانه*. سال ۲. شماره ۲. صص ۹-۳۴.
- فاضل قانع، حمید. (۱۳۹۲). *سبک زندگی بر اساس آموزه‌های اسلامی (با رویکرد رسانه‌ای)*. چاپ اول. قم: مرکز پژوهش‌های اسلامی.
- فاضلی، محمد. (۱۳۸۲). *مصرف و سبک زندگی*. قم: انتشارات صبح صادق.
- فیاض، محمد اسحاق. (۱۳۹۲). *جایگاه زن در نظام سیاسی اسلام*. کابل: نشر دبیرخانه کنگره تجلیل از مقام آیت‌الله‌العظمی فیاض.
- کافی، مجید. (۱۳۹۷). *سبک زندگی اجتماعی با تأکید بر آیات قرآن*. چاپ اول. قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه.
- کاویانی، محمد. (۱۳۹۱). *سبک زندگی اسلامی و ابزار سنجش آن*. چاپ اول. قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه.
- کریمی، محمد و صادقی مقدم، علی. (۱۳۹۵). «جایگاه سبک زندگی اسلامی از دیدگاه مقام معظم رهبری». *چهارمین همایش ملی مشاوره و سلامت روان*. محل برگزاری خراسان رضوی، قوچان.
- مطهری، مرتضی. (۱۳۷۶). *مجموعه آثار شهید مطهری (سیری در سیره نبوی)*. ج ۱۶. تهران: صدرا.
- معتزلی، ابن ابی الحدید. (۱۴۰۴ ق). *شرح نهج البلاغه*. قم: مکتبه آیه الله المرعشی النجفی.
- مکارم شیرازی، ناصر. (۱۳۸۳). *اسلام در یک نگاه*. قم: نشر مدرسه الامام علی ابن ابی طالب علیه‌السلام.
- مهدوی کنی، محمد سعید. (۱۳۸۷). *دین و سبک زندگی*. تهران: انتشارات دانشگاه امام صادق (ع).
- مهدی زاده، حسین. (۱۳۹۰). «سبک زندگی». نشریه *سوره اندیشه*. سال ۸. شماره ۵۰. صص ۵۷-۵۹.

همتی فاخر، زهرا. (۱۳۹۲). «بررسی سبک زندگی اسلامی و غربی». نشریه مجموعه مقالات دانشگاه علامه طباطبائی. ش ۲۸۶. صص ۳۱۱-۳۳۷.

<https://farsi.khamenei.ir/>

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

REFERENCES

- * The Holy Qur'an.
- A Group of Authors. (1396). Collection of Articles on the Qur'an and Humanities. Vol. 5. First Edition. Qom: Al-Mustafa International Translation and Publishing Center.
- Ahmadi, Abolfazl and Zolfeghari, Abolfazl. (1398). "Islamic Lifestyle in the Thought of the Supreme Leader". Intercultural Studies Quarterly. Vol. 14. Issue 39. pp. 121-148.
- Ahmadi, Abolfazl. (1394). Islamic Lifestyle in the Thought of the Supreme Leader. Tehran: Amir Kabir Publications.
- Ajili, Hadi and Beigi, Mehdi. (1392). "Dissecting Lifestyle in Capitalist Society". Journal of Counseling and Psychotherapy Culture. Vol. 4. Issue. 13. pp. 81-110.
- Al-Mu'tazili, Ibn Abi al-Hadid. (1404 AH). Explanation of Nahjul-Balaghah. Qom: Maktaba Ayatollah al-Mar'ashi al-Najfi.
- Al-Raghib Al-Isfahani, Hossein bin Muhammad. (1412 AH). Mufradat Alfaaz Al-Qur'an. Damascus: Dar al-Qalam-al-Dar al-Shamiyah.
- Al-Turaihi, Fakhr al-Din bin Mohammad. (1375). Majma' al-Bahrain. Tehran: Mortazavi.
- Amini, Noruz and Halalkhor, Kosar. (1394). "Components of Religious Lifestyle from the Viewpoint of the Supreme Leader". Cultural Engineering Journal. Issue 84. pp. 10-29.
- Bayangani, Bahman; Irandoost, Fahim and Ahmadi, Sina. (1392). "Lifestyle from a Sociological Perspective; An Introduction to Understanding and Analyzing the Concept of Lifestyle". Journal of Cultural Engineering. Vol. 3. Issue 77. pp. 56-74
- Dabirkhani, Setareh. (1394). "Comparison of Islamic and Western Lifestyles". Roshd Uzmuz Maarif Islamic Publication. Vol. 97. pp. 42-44.
- Eskandar Lo, Mohammad Javad. (1399). "Islamic and Western Lifestyle; Foundations and Approaches". Qur'an and Science Journal. Vol. 14. Issue 27. pp. 10-28.
- Esmaili, Hossein. (1397). "Monotheism in Nahj al-Balagha and its Comparison with the Monotheism of Wahhabism". Philosophical Research Quarterly. Issue 57. pp. 97-117.
- Fayyaz, Mohammad Ishaq. (1392). The Position of Women in the Islamic Political System. Kabul: Publication of the Secretariat of the Congress to Celebrate the Status of Grand Ayatollah Fayyaz.
- Fazel Ghane, Hamid. (1391). "An Introduction to Islamic Lifestyle". Journal of Social Studies and Media. Vol. 2. Issue 2. pp. 9-34.
- Fazel Ghane, Hamid. (1392). Lifestyle Based on Islamic Teachings (with a Media Approach). First Edition. Qom: Islamic Research Center.
- Fazeli, Mohammad. (1382). Consumption and Lifestyle. Qom: Sobh Sadegh Publications.
- Hassanzadeh, Hossein. (1399). "An Ontological Look at the Islamic Lifestyle in the Thought of the Supreme Leader". Journal of Islamic Knowledge Management. Vol. 2. Issue 4. pp. 34-63.
- Hemmati Fakher, Zahra. (1392). "A Study of Islamic and Western Lifestyle". Allameh Tabatabaei University Collection of Articles. Issue 286. pp. 311-337.
- Imam Khomeini, Ruhollah (1392). Explanation of the Hadith of Junud al-Aql wa al-Jahl. Tehran: Institute for the Compilation and Publication of Imam Khomeini's Works.
- Imam Khomeini, Ruhollah. (1378). Sahifah Imam, (The Political-Divine Testament). Tehran: Institute for the Compilation and Publication of Imam Khomeini's Works.
- Irvani, Javad and Jalalian Akbarnia, Ali. (1392). "Economic Lifestyle in Qur'anic Society and Western Society". Islamic Social Research. Vol. 19. Issue 2. pp. 41-68.
- Kafi, Majid. (1397). Social Lifestyle with Emphasis on Qur'anic Verses. First Edition.

- Qom: Hawza and University Research Institute.
- Karami, Mohammad and Sadeghi Moghaddam, Ali. (1395). "The Position of Islamic Lifestyle from the Viewpoint of the Supreme Leader". Fourth National Conference on Counseling and Mental Health, Khorasan Razavi, Ghuchan.
- Kaviani, Mohammad. (1391). Islamic Lifestyle and its Measurement Tools. First Edition. Qom: Hawza and University Research Institute.
- Khamenei, Seyyed Ali, (1397). Manifesto of the Second Step of the Revolution.
- Khamenei, Seyyed Ali. (1391). Outline of Islamic Thought in the Qur'an. Tehran: Islamic Revolution Records Center.
- Khamenei, Seyyed Ali. (1396). Two Mujahid Imams. Tehran: Islamic Revolution Cultural Research Institute. Office for Preservation and Publication of the Works of Grand Ayatollah Khamenei. Islamic Revolution Publications.
- Khamenei, Seyyed Ali. (1397). Outline of Islamic Thought in the Qur'an. Tehran: Islamic Revolution Documentation Center.
- Mahdavi Kani, Mohammad Saeed. (1387). Religion and Lifestyle. Tehran: Imam Sadeq (AS) University Publications.
- Makarem Shirazi, Nasser. (1383). Islam at a Glance. Qom: Imam Ali Ibn Abi Talib (AS) School Publication.
- Mehdzadeh, Hossein. (1390). "Lifestyle". Surah Andisheh Publication. Vol. 8. Issue 50. pp. 57-59.
- Motahari, Morteza. (1376). Collection of Works of Shahid Motahari (A Journey in the Prophet's Life), Vol. 16. Tehran: Sadra.
- Rezaei Esfahani, Mohammad Ali. (1396). Qur'anic Lifestyle (General Principles and Principles of Lifestyle). Qom: The Supreme Leader's Representative Institution in Universities.
- Saffar Harandi, Sajjad. (1389). "How Old is Lifestyle? History of the Birth of the Concept of Lifestyle in Social Sciences". Surah Andisheh Publication. Vol. 2. Issue 46. pp. 60-61.
- Shalchi, Vahid. (1384). A Study of Two Opposing Lifestyles (Revolutionary and Postmodern Islamism). Master's Thesis. University of Tehran.
- Shariati, Seyed Sadruddin. (1392). "An Introduction to Islamic Lifestyle in Verses and Narrations". Journal of Counseling and Psychotherapy Culture. Vol. 4. Issue 13. pp. 1-10.
- Sharifi, Ahmad Hossein et al. (1391). Ethics and Islamic Lifestyle. Qom: Maarif Publications.
- Shaygan, Dariush. (1384). New Enchantment; Forty-Piece Identity and Mobile Thinking. Translated by Fatemeh Valiani. Tehran: Foruzan Publications.
- Tabatabaei, Mohammad Hossein. (1374). Al-Mizan fi Tafsir al-Qur'an. Translated by Mohammad Baqir Mousavi. Qom: Islamic Publications Office.
- Tavasoli, Gholam Abbas. (1373). Sociological Theories. Tehran: Samt Publications.
- <https://farsi.khamenei.ir/>

| Extended Abstract |

Evaluating the Effects of Imitating the Western Lifestyle from the Perspective of Ayatollah Khamenei

Mohsen Fattahi Ardakani ; Seyed Mohammad Taha Mir Shamsi

Research Objective

The purpose of this research is to evaluate the effects of imitating the Western lifestyle, and to analyze its Quranic documentation from the perspective of Ayatollah Khamenei. In the present era, with the expansion of communications and globalization, cultures and lifestyles have become highly intertwined, leading to societies adopting each other as models. Given the importance of this issue and the fact that unconditional follow or excessive imitation of a particular culture, especially when it conflicts with the values and cultural and religious identity of a society, can have irreparable negative effects, so this research seeks to identify and analyze the Supreme Leader's Quranic evaluation of the effects of imitating the Western lifestyle. In this regard, two problems have been examined: what is the Quranic evaluations in this regard? And how is it analyzed in the Quran?

Research Method

This research is qualitative and descriptive-analytical, and is applied in terms of purpose, and uses documentary methods and library resources. In this research, the statements and writings of Ayatollah Khamenei regarding lifestyle and culture have been carefully examined using the content analysis method. For this purpose, first, the fundamental difference between the foundations and advantages of Islamic and Western lifestyles and then the destructive effects of imitating Western lifestyles in various fields were examined. In this research, the theoretical framework is based on Quranic foundations and Ayatollah Khamenei's statements regarding Islamic and Western lifestyles, so his Quranic foundations and references have been used to confirm and strengthen the research findings.

Research Findings

The findings of this research indicate that in the era of globalization and widespread communication, although following different cultures and lifestyles is inevitable, but imitating a specific culture, especially when it conflicts with religious and national values and beliefs, can have many negative effects. One of the most important cultural challenges in Islamic societies is copying a lifestyle that imitates the West. This phenomenon, which is often seen as a threat to Islamic identity, has various aspects and requires careful and comprehensive examination. From the perspective of Ayatollah Khamenei, the basics of Western and Islamic lifestyles are fundamentally different from each other. The Islamic lifestyle is based on values such as monotheism, justice, ethics, spirituality, and positive interaction with society, while the Western

lifestyle emphasizes individualism, materialism, hedonism (pleasure-seeking), superficiality, consumerism, and disregard for divine nature. Excessive adoption of Western lifestyles surely leaves behind complex effects and challenges in various dimensions individually and collectively, including the aspects of ethics, family, science and technology, culture, politics, economy, and environment, and is considered a serious threat to Islamic identity and values. Therefore, in order to counter these effects, the importance of strengthening the foundations of belief and promoting Islamic culture has always been emphasized.

Conclusion

Adopting from different cultures and lifestyles is not acceptable unless it is based on Islamic values and with the aim of strengthening national and religious identity. Mere imitation of the Western lifestyle can have destructive effects on Islamic societies. Therefore, it is necessary to work towards strengthening the Islamic lifestyle by accurately recognizing the differences between the Islamic and Western lifestyles and using appropriate solutions. To counter this phenomenon, it is necessary to strengthen the foundations of belief, promote media literacy, and create successful Islamic role models, and above all, a jihad of explanation is crucial. Given the necessity of countering the destructive effects of a lifestyle imitating the West, designing a comprehensive conceptual model of the lifestyle and accurately explaining the consequences of blind imitation of the West is considered a strategic roadmap for all institutions and individuals in society. The Supreme Leader's deep and precise knowledge of domestic and international issues, along with his supervisory approach and evaluation of the performance of various institutions, doubles the necessity of developing such a model. This conceptual model can, as a theoretical framework, guide the general orientation of society towards an Islamic lifestyle and contribute significantly to the evaluation of the effectiveness of various policies and programs in this field.

KEYWORDS: Lifestyle, Western Lifestyle, Islamic Lifestyle, Ayatollah Khamenei, Quranic Evaluation.